

AVANCEM EN EDUCACIÓ EN I PER A LA PARTICIPACIÓ, GARANTIM EL DRET A PARTICIPAR DES DE LA INFÀNCIA I EN TOTS ELS ÀMBITS

Per la definició d'estratègies conjuntes entre comunitat educativa, jovent organitzat i administració pública

41a Assemblea General Ordinària – 16 de febrer de 2019

El paper de la ciutadania en el desenvolupament dels processos polítics ha estat un element de debat i discussió els darrers anys a moltes parts del món i també en la societat catalana. Fruit dels canvis socials, polítics i econòmics de l'última dècada, han augmentat les veus crítiques cap al model predominant d'organització política, que s'ha manifestat caduc i limitat a l'hora de donar resposta als contextos socials actuals. Això s'ha traduït en la demanda explícita de tenir major capacitat d'incidència en aquelles polítiques que afecten les pròpies vides. Identifiquem doncs, un augment de demandes d'espais de participació política més directa.

Aquesta reclamació ciutadana d'avançar cap a una democràcia participativa ha comptat amb un marcat component juvenil. El 2012, l'anàlisi de participació i política que es fa en el marc de l'Enquesta Catalana de Joventut ja apuntava la consolidació d'un canvi de tendència en les formes de participació de les persones joves que es resumia en una preferència per formes no convencionals i menys institucionalitzades. En aquest escenari de canvi i de major necessitat d'espais de participació ciutadana directa, cal reconèixer plenament el dret d'infants, adolescents i joves a participar.

El dret a la participació per part d'infants i joves va ser recollit en diversos articles de la Convenció sobre els drets dels Infants i també han estat reconeguts en el marc jurídic català i l'espanyol. Per tant, aquest fet implica, que l'administració ha de desenvolupar polítiques de foment concretes. Cal generar les eines adequades per a prevenir i eliminar possibles vulneracions del dret i posar en marxa els mecanismes necessaris per tal que es pugui exercir de manera plena i informada. Entenem doncs, que el foment de l'educació en i per a la participació ha de ser una responsabilitat ineludible per part de l'administració.

¹ Article 12. Convenció sobre els drets de l'infant, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, l'any 1989. "L'infant té dret a expressar la seva opinió i que aquesta sigui tinguda en compte en tots els assumptes que l'afectin".

Article 21 de la Declaració Universal dels Drets Humans. "1. Tota persona té dret a participar en el govern del seu país, directament o per mitjà de representants lliurement elegits"

Article 25 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics: "Tots els ciutadans gaudeixen, sense cap distinció de les esmentades a l'article 2 i sense restriccions indegudes, dels següents drets i oportunitats: a. De participar en la direcció dels assumptes públics directament o per mitjà de representants elegits lliurement"

El Consell Nacional de la Joventut de Catalunya hem defensat en posicionament anteriors² que és necessària una transformació de l'actual sistema polític que passi per un major protagonisme de la ciutadania, i en especial de les persones joves, en termes de participació efectiva i de qualitat. Alhora, com hem esmentat, entenem la participació com un dret ciutadà cosa que obliga els poders públics a promoure-la i que estigui orientada a la possibilitat d'influir en la presa de decisions que ens afecten com a ciutadans en la definició i gestió de polítiques públiques. D'altra banda, anem més enllà i considerem les múltiples formes de participació com un component fonamental de tota democràcia, no només com a forma d'organització política, sinó també social. Totes les formes de participació són de gran rellevància i generen un seguit d'aprenentatges i valors cívics i comunitaris essencials per al correcte desenvolupament social i polític.

Per tant, l'educació en i per a la participació esdevé fonamental en aquest nou context que es dibuixa i una responsabilitat ineludible per part de les institucions i administracions públiques. Cada vegada són més les persones que volen participar però, en alguns casos, manquen eines que permetin una activitat plena i una capacitat crítica. Cal doncs educar capacitats i habilitats per tal de poder dotar d'eines a la societat. Les entitats i els moviments socials han estat tradicionalment les millors escoles de participació i empoderament ciutadà. És l'hora que s'entomi col·lectivament, de manera transversal i al llarg de la vida el repte d'educar en i per a la participació per així construir cultura participativa a tots nivells.

Defensem una educació en i per a la participació basada en la generació de processos que permeten a infants, adolescents i joves prendre part en la presa de decisions sobre tots els àmbits que els afecten. La participació no es pot plantejar com una lliçó a aprendre ni una actitud a la qual posar nota. La participació és un mecanisme en si mateix que ensenya a participar, per tant, s'educa generant espais i processos de participació significatius des de la infància i a tots els àmbits: escola, família, entitats, institucions, etc. A més, perquè es dugui a terme hi identifiquem dues condicions imprescindibles: en primer lloc, que vagi dirigida a generar capacitat d'intervenció, i en segon lloc, que impliqui exercir poder de decisió. Només amb experiències de participació realment significatives s'aconseguirà el desenvolupament de la cultura de la participació entre infants, joves i persones adultes.

Els arguments a favor de millorar l'educació en i per a la participació, i conseqüentment la participació de qualitat, entre infants, adolescents i joves són nombrosos. La participació d'infants, adolescents i joves implica, que ens sentim partícips i apoderades a la comunitat de la qual formen part. Paral·lelament, comptar amb la mirada d'infants i joves suposa poder detectar

² [Per una participació de qualitat en el disseny dels Plans Locals de Joventut](#) (39a Assemblea General Ordinària, febrer 2017)

[Per un associacionisme fort, participatiu i transformador](#) (Comitè Executiu, juny 2014)

necessitats, problemàtiques i interessos que amb la mirada adulta sovint costa d'identificar. L'enfortiment de l'educació en i per a la participació és una aposta clau per a la generació de comunitats més cohesionades i amb una governança de major qualitat democràtica. Cal doncs que l'educació en la participació s'assumeixi de manera transversal, des d'una convicció compartida i amb estratègies conjuntes de tots els agents que formen part de la comunitat.

Finalment, creiem que a la societat catalana cada cop hi més consciència sobre la necessitat de fer passos per a generar més i millor educació en i per a la participació. En aquest sentit, els últims anys ha augmentat l'impuls de processos participatius arreu del territori on es vol comptar amb infants i joves. Ara bé, considerem que cal fer una reflexió profunda sobre la qualitat d'aquests processos i si, més enllà d'obrir aparents finestres de participació, contribueixen a educar en i per a la participació i generar un canvi social.

Per aquests motius, el CNJC i les seves entitats membres ens emplacem a:

- Impulsar la consolidació i apoderament del Grup de Treball d'Educar en i per a la participació per a seguir treballant i generant projectes
- Potenciar, donar a conèixer i oferir suport a les entitats que disposen de recursos i projectes sobre educació en i per a la participació
- Crear recursos per a educadores sobre com educar en i per a la participació juntament amb aquelles entitats membres que ja estant treballant i realitzant projectes sobre la matèria
- Revisar les estructures participatives del CNJC per tal millorar la qualitat dels nostres espais de participació procurant abolir una mirada adultcentrista i amb l'objectiu de fer-los més significatius, enfocats a la decisió i adaptats a les necessitats de les entitats
- Potenciar, donar a conèixer i oferir suport a les entitats que disposen de recursos i projectes per a educadores sobre Educar en i per a la participació

Paral·lelament, instem:

- A la Generalitat de Catalunya a realitzar polítiques de foment de l'exercici del dret a la participació infantil i juvenil
- A la Generalitat i, més concretament al Departament d'Empresa i Coneixement, a reforçar, en el marc dels plans d'estudi dels graus d'educació infantil i primària, els ensenyaments enfocats a l'adquisició de competències per a generar espais de participació infantil i juvenil de qualitat als centres educatius

- A la Generalitat de Catalunya, i més concretament al Departament d'Educació, a incloure l'educació en i per a la participació a nivell curricular i als projectes d'innovació pedagògica, i a fer-ho de manera coordinada amb el teixit associatiu juvenil català i l'associacionisme educatiu en tant que agents referents en participació infantil, adolescent i jove
- A la Direcció General de Joventut a incloure en la formació de monitores i directores del lleure l'educació en i per a la participació
- A les administracions municipals a formar-se en matèria d'educació en i per a la participació per tal de fomentar projectes participatius de qualitat, transformadors, comunitaris i que involucrin a infants, adolescents i joves, en tant que titulars de drets, en la presa de decisions del municipi.

**Resolució presentada pel Grup de Treball d'Educació en i per a la
participació del CNJC**

Aprovada a l'Assemblea General Ordinària del 16.02.2019